

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

19. juuli 2012*

Direktiiv 2006/112/EÜ — Artikli 56 lõike 1 punkt e — Artikli 135 lõike 1 punktid f ja g —
Selliste tehingute maksust vabastamine, mis seisnevad väärtpaberite valitsemises (portfelli haldamine)

Kohtuasjas C-44/11,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Bundesfinanzhofi (Saksamaa) 28. oktoobri 2010. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 31. jaanuaril 2011, menetluses

Finanzamt Frankfurt am Main V-Höchst

versus

Deutsche Bank AG,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees J. N. Cunha Rodrigues, kohtunikud U. Lõhmus, A. Rosas (ettekandja),
A. Ó Caoimh ja A. Arabadjiev,

kohtujurist: E. Sharpston,

kohtusekretär: ametnik R. Şereş,

arvestades kirjalikus menetluses ja 1. märtsi 2012. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- Finanzamt Frankfurt am Main V-Höchst, esindaja: M. Baueregger,
- Deutsche Bank AG, esindajad *barrister* P. Farmer ja *barrister* P. Freund,
- Saksamaa valitsus, esindaja: T. Henze,
- Madalmaade valitsus, esindajad: C. M. Wissels ja M. K. Bulterman,
- Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: C. Murrell, keda abistas *solicitor* R. Hill,
- Euroopa Komisjon, esindajad: C. Soulay ja L. Lozano Palacios ning B.-R. Killmann,

olles 8. mai 2012. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: saksa.

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb seda, kuidas tõlgendada nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi (ELT L 347, lk 1), artikli 56 lõike 1 punkti e ja artikli 135 lõike 1 punkte f ja g.
- 2 Taotlus on esitatud Finanzamt Frankfurt am Main V-Höchst („Finanzamt“) ja Deutsche Bank AG Zentrale/Steuerabteilung – Group Tax („Deutsche Bank“) vahelises kohtuvaidluses selle üle, kuidas tuleks liigitada käibemaksust vabastamisega seoses Deutsche Banki poolt väärtpaberite valitsemist (edaspidi „portfelli haldamine“).

Õiguslik raamistik

Liidu õigusnormid

- 3 Direktiivi 2006/112 artikkel 56 sätestas põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal järgmist:

„1. Järgmiste teenuste osutamise korral väljaspool ühendust asuvatele teenuse saajatele või maksukohustuslastele, kes asuvad ühenduses, kuid mitte teenuse osutajaga samas liikmesriigis, on teenuste osutamise kohaks teenusesaaja ettevõtte asukoht või püsiv tegevuskoht või nimetatud asukoha või püsiva tegevuskoha puudumisel tema alaline elu- või asukoht või peamine elukoht:

[...]

e) panga-, finants- ja kindlustustehingud, sealhulgas edasikindlustamine, välja arvatud seifide üürimine;

[...]”

- 4 Selle direktiivi artikkel 135 sätestab:

„1. Liikmesriigid vabastavad käibemaksust järgmised tehingud:

a) kindlustus- ja edasikindlustustehingud, sealhulgas nendega seotud teenused, mida osutavad kindlustusmaaklerid ja kindlustusagendid;

[...]

f) tehingud, sealhulgas nendega kaasnev läbirääkimine, välja arvatud hoidmine ja haldamine, mis on seotud aktsiate, äriühingute ja ühenduste osakute, võlakirjade ning teiste väärtpaberitega, välja arvatud need, mis annavad kaupadele omandiõiguse või artikli 15 lõikes 2 nimetatud õigused ja väärtpaberid;

g) liikmesriikide määratletud eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamine;

[...]”

Saksa õigusnormid

- 5 Umsatzsteuergesetz 2005 (2005. aasta käibemaksuseadus, edaspidi „UStG”) sätestas põhikohtuasja asjaolude asetleidmise ajal kehtinud redaktsiooni § 3a lõikes 3:

„Kui lõikes 4 nimetatud muude teenuste saaja on ettevõtja, loetakse teenuse osutamine erandina lõikest 1 toimunuks teenuse saaja tegutsemiskohas. Kui aga teenust osutatakse ettevõtja püsivas tegevuskohas, siis loetakse teenus osutatuks seal. Kui §-s 4 loetletud muude teenuste saaja ei ole ettevõtja ja tema elukoht või asukoht on kolmanda riigi territooriumil, loetakse teenus osutatuks tema elukohas või asukohas.”

- 6 Selle seaduse § 3a lõike 4 punkti 6 alapunkt a sätestas:

„Lõike 3 tähenduses on muud teenused: [...]

- a) muud § 4 punkti 8 alapunktides a–h ja punktis 10 nimetatud laadi teenused ning krediidi ja krediittagatiste haldamine, [...]”

- 7 UStG § 4 punkti 8 alapunktid e ja h on sõnastatud järgmiselt:

„Paragrahvi 1 lõike 1 punktis 1 sätestatud maksust vabastatud tehingute hulka kuuluvad:

[...]

- e) väärtpaberitehingud ja nendega kaasnev läbirääkimine, välja arvatud väärtpaberite hoidmine ja haldamine,

[...]

- h) investeerimisvara valitsemine vastavalt investeerimisseadusele (Investmentgesetz) ja kindlustusasutuste haldamine vastavalt kindlustusjärelevalve seadusele (Versicherungsaufsichtsgesetz);

[...]”

- 8 Rahandusministeeriumi õigusnormi tõlgendavas haldusjuhendis, mis ei ole kohtutele siduv, on märgitud, et:

„UStG § 3a lõiget 3 ja lõike 4 punkt 6 alapunkti a ei kohaldata vara haldamise tehingute koha määramisele. Samuti ei ole võimalik vahetult kohaldada direktiivi 2006/112/EÜ artikli 56 lõike 1 punkti e, mille järgi kohaldatakse „panga-, finants- ja kindlustustehingute korral” teatavatel juhtudel teenuse osutamise kohana teenuse saaja asukohta või tegevuskohta. „Panga-, finants- ja kindlustustehingud” on ühenduse õiguse mõisted ja neid tuleb sellistena tõlgendada. Direktiiv 2006/112/EÜ – ja kuni 31. detsembrini 2006 ka [nõukogu 17. mai 1977. aasta kuues direktiiv 77/388/EMÜ kumuleeruvate käibemaksudega seotud liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta – ühine käibemaksusüsteem: ühtne maksubaas (EÜT L 145, lk 1; ELT eriväljaanne 09/01, lk 23)] – ei defineeri siiski täpselt seda, mida need mõisted hõlmavad. Samas sisaldab direktiiv 2006/112/EÜ artikli 135 lõike 1 punktides a–f [...] nende mõistete tõlgendamise täpsemaid selgitusi. Vara valitsemine eelnimetatud sätete hulgast ei leia. Samuti ei tulene direktiivi 2006/112/EÜ [...] artikli 56 lõike 1 punktist e, et see säte peaks hõlmama ka muid panga-, finants- ja kindlustustehinguid.

„Vara valitsemine”, mis on ühtne teenus, kuulub käibemaksuga maksustamisele. UStG § 4 lõike 8 punktis e sätestatud maksuvabastust ei kohaldata, kuna vara valitsemine (portfelli haldamine) ei kuulu nimetatud sätete alusel soodustatud tehingute hulka. [...]”

Põhikohtuasja asjaolud ja eelotsuse küsimused

- 9 Deutsche Bank pakkus 2008. aastal nii otse kui tütarettevõtjate kaudu oma investoritest klientidele portfelli haldamise teenuseid. Kliendid tegid Deutsche Bankile ülesandeks valitseda väärtpabereid kliendi valitud strateegiat arvestades oma äranägemise kohaselt ja investorilt eelnevalt korraldusi küsimata ning võtta kõik meetmed, mis näivad olevat otstarbekad väärtpaberitest koosneva vara valitsemiseks. Deutsche Bankil oli õigus vara (väärtpabereid) investorite nimel ja arvel käsutada.
- 10 Investorid tasusid kord aastas tasu, mis vastas 1,8%-le valitsetava vara väärtusest. See tasu koosnes vara valitsemise eest saadavast osast suuruses 1,2% valitsetavast varast ning väärtpaberite ostu ja müügi eest saadavast osast suuruses 0,6% vara väärtusest. Nimetatud tasu hõlmas ka konto- ja depoteenuseid ning investeerimisosakute omandamise korral nende väljalasketasu, kaasa arvatud investeerimisfondide osakud, mida valitsesid Deutsche Banki tütarettevõtjad.
- 11 Iga investorist klient sai kord kvartalis ja aasta lõpul aruande vara valitsemise käigust ning tal oli õigus igal hetkel vara valitsemiseks antud mandaat lõpetada.
- 12 Deutsche Bank täpsustas Finanzamtis 2008. aasta maikuu eest esialgse käibedeklaratsiooni esitamisel, et tema arvates on portfelli haldamise raames osutatud teenused UStG § 4 lõike 8 alusel maksust vabastatud, kui neid osutatakse Saksamaa ja mujal Euroopa Liidu territooriumil elavatele klientidele. Ta märkis lisaks, et tema hinnangul ei olnud need teenused UStG § 3a lõike 4 punkti 6 kohaselt maksustatavad, kui neid osutatakse kolmandates riikides asuvatele klientidele.
- 13 Finanzamt tema väidetega ei nõustunud ja väljastas 29. aprillil 2009 arvestusperioodi mai 2008 kohta käibemaksu ettemaksu otsuse, milles leidis, et kliendi väärtpaberiportfelli haldamise tehingud kuuluvad käibemaksuga maksustamisele.
- 14 Deutsche Bank esitas selle otsuse peale vaide, mis jäeti rahuldamata. Küll aga rahaldas Finanzgericht (maksukohus) Deutsche Banki esitatud kaebuse. Seejärel esitas Finanzamt Finanzgerichti otsuse peale kassatsioonkaebuse Bundesfinanzhofile (föderaalne maksukohus).
- 15 Kuna Bundesfinanzhofil oli kahtlusi eelkõige selles, kuidas liigitada käibemaksuvabastusega seoses portfelli haldamist, otsustas ta menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
 - „1. Kas [portfelli haldamine], mille korral maksukohustuslane otsustab tasu eest omal äranägemisel väärtpaberite ostu ja müügi üle ning viib selle otsuse täide väärtpaberite ostu ja müügi teel, on maksust vabastatud
 - ainult siis, kui on tegemist eriotstarbeliste investeerimisfondide valitsemisega mitme investeerija jaoks ühiselt vastavalt direktiivi [2006/112] artikli 135 lõike 1 punktile g, või ka
 - siis, kui on tegemist individuaalportfelli valitsemisega üksikinvestorite jaoks vastavalt direktiivi 2006/112/EÜ artikli 135 lõike 1 punktile f (tehingud, sealhulgas nendega kaasnev läbirääkimine, mis on seotud väärtpaberitega)?

2. Missugune tähendus on põhi- ja kõrvalteenuse määratlemise jaoks kriteeriumil, et kõrvalteenus ei ole kliendi jaoks omaette eesmärk, vaid teenuse osutaja poolt osutatava põhiteenuse parematel tingimustel kasutamise vahend, juhul kui kõrvalteenus võetakse eraldi arvesse ja kõrvalteenuse osutamine on võimalik kolmandate isikute poolt?
3. Kas direktiivi [2006/112] artikli 56 lõike 1 punkti e kohaldatakse ainult artikli 135 lõike 1 punktides a–g nimetatud tehingutele või ka [portfelli haldamisele], isegi kui sellele tehingule ei kohaldata viimati nimetatud sätet?”

Eelotsuse küsimuste analüüs

Teine küsimus

- 16 Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib teise küsimusega, mida tuleks käsitleda kõigepealt, saada selgitust sellise portfelli haldamise põhiteenuse ja kõrvalteenuse määratlemise raames, mis on kõne all põhikohtuasjas –, mille korral maksukohustuslane otsustab tasu eest omal äranägemisel väärtpaberite ostu ja müügi üle ja viib need otsused täide väärtpaberite ostmise ja müümise teel –, millist tähtsust tuleb omistada kriteeriumile, mille kohaselt kõrvalteenus ei ole kliendi jaoks omaette eesmärk, vaid teenuse osutaja põhiteenuse parematel tingimustel kasutamise vahend, juhul kui kõrvalteenus võetakse eraldi arvesse ja kõrvalteenuse osutamine on võimalik kolmandate isikute poolt.
- 17 Kõigepealt tuleb märkida, et selline portfelli haldamise teenus, mida Deutsche Bank osutas põhikohtuasjas, koosneb mitmest osast.
- 18 Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et kui tehing koosneb mitmest erinevast osast ja toimingust, tuleb arvesse võtta kõiki asjaspeutuva tehingu toimumisel esinevaid asjaolusid, selleks et ühelt poolt kindlaks teha, kas tegemist on kahe või enama eraldiseisva teenuse või ühtse teenusega (vt selle kohta eelkõige 27. oktoobri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-41/04: Levob Verzekeringen ja OV Bank, EKL 2005, lk I-9433, punkt 19, ja 10. märtsi 2011. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-497/09, C-499/09, C-501/09 ja C-502/09: Bog jt, EKL 2011, lk I-1457, punkt 52).
- 19 Selle kohta on Euroopa Kohus juba teinud otsuse, mille kohaselt on ühtse teenusega tegemist eelkõige siis, kui ühte osa tuleb käsitada põhiteenusena, samas kui teist osa käsitatakse kõrvalteenusena, mida maksustatakse samamoodi nagu põhiteenust (vt 15. mai 2001. aasta otsus kohtuasjas C-34/99: Primback, EKL 2001, lk I-3833, punkt 45 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 20 Siiski tuleb meelde tuletada, et ühtse teenusega käibemaksuga maksustamise mõttes võib tegemist olla ka muudel asjaoludel.
- 21 Sellega seoses on Euroopa Kohus leidnud, et nii on see ka juhul, kui maksukohustuslase poolt tavatarbijast kliendi jaoks sooritatava teenuse kaks või enam osa või toimingut on sedavõrd tihedalt seotud, et need moodustavad objektiivselt ühe jagamatu majandustehingu, mida jagada oleks kunstlik (eespool viidatud kohtuotsus Levob Verzekeringen ja OV Bank, punkt 22).
- 22 Neid kaalutlusi arvesse võttes ja selleks, et anda eelotsusetaotluse esitanud kohtule tarvilik vastus tuleb asuda seisukohale, et nimetatud kohus soovib teise küsimusega teada sisuliselt seda, kuidas liigitada käibemaksuga maksustamise mõttes põhikohtuasjas kõne all olevat portfelli haldamise teenust, mille korral maksukohustuslane otsustab tasu eest omal äranägemisel väärtpaberite ostu ja müügi üle ja viib need otsused täide väärtpaberite ostmise ja müümise teel, ja eriti seda, kuidas teha kindlaks, kas sellist tegevust tuleb käsitada ühe majandustehinguna.

- 23 Võttes vastavalt käesoleva kohtuotsuse punktis 18 viidatud kohtupraktikale arvesse kõiki asjaolusid, mille raames portfelli haldamise teenust osutatakse, paistab see olevat peamiselt ühelt poolt investorist kliendi vara analüüsist ja järelevalvest ja teiselt poolt konkreetsemalt väärtpaberite ostmise ja müümise teenusest koosnev kogum.
- 24 Neid portfelli haldamise teenuse kahte osa on tõepoolest võimalik osutada eraldi. Nimelt, investorist klient võib soovida üksnes nõustamisteenust ja eelistab investeerimistehingute üle otsustada ja neid ise täide viia. Seevastu investorist klient, kes eelistab ise teha väärtpaberiinvesteeringuga seotud otsuseid ja üldisemalt struktureerida ja teostada järelevalvet oma vara üle ostu- või müügitoiminguid tegemata, võib viimati nimetatud toiminguteks kasutada vahendaja abi.
- 25 Üldjuhul soovib keskmine investorist klient sellise portfelli haldamise raames, nagu pakub põhikohtuasjas Deutsche Bank, just teenust, mis koosneb nende kahe osa kogumist.
- 26 Nagu kohtujurist oma ettepaneku punktis 30 märkis, ei oleks ostu, müügi ja hoidmise suhtes prima strateegia üle otsustamisel investorite jaoks portfelli haldamisel mingit kasu, kui seda strateegiat ei rakendata. Samamoodi ei oleks mõtet teha või jätta tegemata ostu- või müügitehinguid ilma eksperdi hinnangu ja eelneva turuanalüüsita.
- 27 Põhikohtuasjas kõnealuse portfelli haldamise teenuse raames on need kaks osa mitte ainult eraldamatud, vaid neid tuleb muu hulgas asetada samale tasandile. Mõlemad neist on ühtse teenuse pakkumisel hädavajalikud, mistõttu ei saa pidada üht neist põhiteenuseks ja teist kõrvalteenuseks.
- 28 Järelikult tuleb asuda seisukohale, et need osad on omavahel nii tihedalt seotud, et moodustavad objektiivselt ühe majandustehingu, mille osadeks lahutamine oleks kunstlik.
- 29 Eelnevat arvesse võttes tuleb teisele küsimusele vastata, et selline portfelli haldamise teenus nagu on kõne all põhikohtuasjas, mille korral maksukohustuslane otsustab tasu eest omal äranägemisel väärtpaberite ostu ja müügi üle ja viib need otsused täide väärtpaberite ostmise ja müümise teel, koosneb kahest osast, mis on omavahel sedavõrd tihedalt seotud, et moodustavad objektiivselt ühe majandustehingu.

Esimene küsimus

- 30 Esimese küsimusega, mida tuleks järgmisena käsitleda, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada sisuliselt seda, kas direktiivi 2006/112 artikli 135 lõike 1 punkte f või g tuleb tõlgendada nii, et selline portfelli haldamine, mis on kõne all põhikohtuasjas, on selle sätte kohaselt käibemaksust vabastatud.
- 31 Mis puudutab direktiivi 2006/112 artikli 135 lõike 1 punktis g sätestatud maksuvabastust, siis tuleb sedastada, et direktiiv 2006/112 ei defineeri mõistet „eriotstarbelised investeerimisfondid”. Euroopa Kohus on siiski täpsustanud, et maksuvabastus puudutab neid tehinguid, mis on avatud investeerimisfondide tegevusele omased (4. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas C-169/04: Abbey National, EKL 2006, lk I-4027, punkt 63).
- 32 Sellega seoses tuleneb nõukogu 20. detsembri 1985. aasta direktiivi 85/611/EMÜ avatud investeerimisfonde (UCITS) käsitlevate õigus- ja haldusnormide kooskõlastamise kohta (EÜT L 375, lk 3; ELT eriväljaanne 06/01, lk 139) (muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. jaanuari 2002. aasta direktiiviga 2001/108/EÜ) (EÜT L 41, lk 35; ELT eriväljaanne 06/04, lk 302) artikli 1 lõikest 2, et tegemist on fondidega, mille ainus eesmärk on avalikkuselt saadud kapitali ühine investeerimine vabalt kaubeldavatesse väärtpaberitesse ja/või teistesse likviidsetesse finantspõhivaradesse ning mis tegutseb riski hajutamise põhimõttel ja mille osakud ostetakse või võetakse osakuomanike nõudmisel tagasi otse või kaudselt nende fondide varast.

- 33 Täpsemalt öeldes – nagu märkis ka kohtujurist oma ettepaneku punktides 14 ja 15 – on tegu ühisfondidega, milles investeringud on jagatud ja jaotatud hulga väärtpaberite peale, mida saab tõhusalt hallata optimaalsete tulemuste saavutamiseks ja milles üksikud investeringud võivad olla küllaltki tagasihoidlikud. Sellised fondid haldavad oma investeringuid enda nimel ja arvel, samas kui iga investorist klient omab fondist osa, kuid mitte fondi investeringuid kui selliseid.
- 34 Seevastu sellised teenused, mida osutab Deutsche Bank põhikohtuasjas, puudutavad üldiselt ühe isiku varasid, millel peab olema suhteliselt kõrge koguväärtus selleks, et nendega kasumlikult kaubelda. Portfelli haldur ostab ja müüb investeringuid investorist kliendi nimel ja arvel, kellele jääb siiski individuaalsete väärtpaberite omandiõigus kogu lepingu kestuse ajaks ja selle lõppedes.
- 35 Järelikult ei vasta Deutsche Banki poolt põhikohtuasjas osutatavad portfelli haldamise teenused mõistele „eriotstarbeliste investeerimisfondide haldamine” direktiivi 2006/112 artikli 135 lõike 1 punkti g mõttes.
- 36 Mis puudutab selle direktiivi artikli 135 lõike 1 punkti f kohaldamisala, siis selle kohta on Euroopa Kohus sedastanud, et aktsiatega ja muude väärtpaberitega seotud tehingud on väärtpaberiturutehingud ning et väärtpaberitega kauplemisega kaasnevad toimingud, mis muudavad poolte õiguslikku- ja finantsolukorda (vt selle kohta 5. juuni 1997. aasta otsus kohtuasjas C-2/95: SDC, EKL 1997, lk I-3017, punktid 72 ja 73, ning 5. juuli 2012. aasta otsus kohtuasjas C-259/11: DTZ Zadelhoff, punkt 22).
- 37 Mõiste „väärtpaberitega seotud tehingud” selle sätte mõttes puudutab seega tehinguid, mis võivad luua, muuta või lõpetada poolte väärtpaberitega seotud õigusi ja kohustusi (13. detsembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-235/00: CSC Financial Services, EKL 2001, lk I-10237, punkt 33, ja eespool viidatud kohtuotsus DTZ Zadelhoff, punkt 23).
- 38 Nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 23 koosneb põhikohtuasjas kõne all oleva portfelli haldamise teenus peamiselt kahest osast, nimelt ühelt poolt kliendi vara analüüsist ja järelevalvest ja teiselt poolt konkreetselt väärtpaberite ostmise ja müümise teenusest.
- 39 Kuigi väärtpaberite ostmise ja müümise teenused võivad kuuluda direktiivi 2006/112 artikli 135 lõike 1 punkti f kohaldamisalasse, ei kehti see seevastu vara analüüsimis- ja järelevalveteenuste korral, kuna viimaste puhul ei ole tingimata vaja selliste tehingute täideviimist, mis loovad, muudavad või lõpetavad poolte õigusi ja kohustusi seoses väärtpaberitega.
- 40 Deutsche Bank ja Euroopa Komisjon on arvamusel, et põhikohtuasjas kõne all oleva portfelli haldamise teenuse sisu seisneb väärtpaberite aktiivses ostmises ja müümises ja seetõttu peab nimetatud teenus olema direktiivi 2006/112 artikli 135 lõike 1 punkti f kohaselt maksust vabastatud. Finanzamt, Saksamaa, Madalmaade ja Ühendkuningriigi valitsus leiavad omalt poolt, et neid tuleks käsitada analüüsimis- ja järelevalveteenustena, millele nimetatud sättes ette nähtud maksuvabastus ei laiene.
- 41 Käesoleva kohtuotsuse punktist 27 tuleneb aga, et selle teenuse moodustavaid koostisosi ei saa käsitada nii, et üks osa neist kujutab endast põhiteenust ja teine osa kõrvalteenust. Neid koostisosi tuleks vaadelda selliselt, et need asuvad samal tasandil.
- 42 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tuleb direktiivi 2006/112 artikli 135 lõikes 1 maksuvabastuste kindlaksmääramiseks kasutatud mõisteid tõlgendada täht-tähelt, arvestades seda, et need maksuvabastused kujutavad endast erandit üldpõhimõttest, mille kohaselt maksustatakse käibemaksuga kõik teenused, mida maksukohustuslane on tasu eest osutanud (vt eelkõige 20. novembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-8/01: Taksatorringen, EKL 2003, lk I-13711, punkt 36, ja eespool viidatud kohtuotsus DTZ Zadelhoff, punkt 20).

- 43 Seega, tulenevalt asjaolust, et nimetatud teenust saab käibemaksuga maksustamise mõttes käsitada üksnes ühtse teenusena, ei saa see kuuluda direktiivi 2006/112 artikli 135 lõike 1 punkti f kohaldamisalasse.
- 44 Sellist tõlgendust kinnitab direktiivi 2006/112 ülesehitus. Nimelt, nagu väidavad Saksamaa ja Madalmaade valitsus, siis „eriotstarbeliste investeerimisfondide” haldamine spetsiaalsete fondivalitsejate poolt, mis on direktiivi 2006/112 artikli 135 lõike 1 punkti g kohaselt maksust vabastatud, puudutab väärtpaberitest koosneva vara valitsemise ühte vormi. Kui selline väärtpaberite valitsemise vorm kuuluks juba väärtpaberitehingutele võimaldatava maksuvabastuse kohaldamisalasse, mis on ette nähtud selle direktiivi artikli 135 lõike 1 punktis f, ei oleks vaja kehtestada sellekohast maksuvabastust nimetatud direktiivi artikli 135 lõike 1 punktis g.
- 45 Lõpuks tuleb sedastada, et neutraalse maksustamise põhimõte ei muuda seda järeldust küsitavaks. Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 60, ei võimalda see põhimõte laiendada maksuvabastuse kohaldamisala, kui see ei ole ühemõtteliselt sätestatud. Nimetatud põhimõte ei ole ka mitte esmase õiguse norm, mis võimaldab kindlaks määrata maksuvabastuse kehtivust, vaid tõlgendamispõhimõte, mida tuleb kohaldada paralleelselt põhimõttega, mille kohaselt tuleb maksuvabastusi tõlgendada täht-tähelt.
- 46 Arvestades eelnevat, tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 2006/112 artikli 135 lõike 1 punkte f või g tuleb tõlgendada nii, et selline portfelli haldamine nagu on kõne all põhikohtuasjas, ei ole selle sätte kohaselt käibemaksust vabastatud.

Kolmas küsimus

- 47 Kolmanda küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitust, kas direktiivi 2006/112 artikli 56 lõike 1 punkti e tuleb tõlgendada nii, et seda kohaldatakse üksnes nendele teenustele, mis on loetletud selle direktiivi artikli 135 lõike 1 punktides a–g, või hõlmab see ka portfelli haldamise teenust, isegi kui nimetatud tegevus selle sätte kohaldamisalasse ei kuulu.
- 48 Direktiivi 2006/112 artikli 56 lõike 1 punkt e sätestab, et panga-, finants- ja kindlustustehingute, sealhulgas edasikindlustamine, välja arvatud seifide üürimine, puhul on teenuste osutamise koht väljaspool ühendust asuvatele teenuse saajatele või maksukohustuslastele, kes asuvad ühenduses, kuid mitte teenuse osutajaga samas liikmesriigis, on teenuste osutamise kohaks teenuse saaja ettevõtte asukoht või püsiv tegevuskoht või nimetatud asukoht või püsiva tegevuskoha puudumisel tema alaline elu- või asukoht või peamine elukoht.
- 49 Vastavalt nimetatud sätte sõnastusele on selle eesmärk kindlaks määrata panga-, finants- ja kindlustustehingute, sealhulgas edasikindlustamine, osutamise koht käibemaksuga maksustamise mõttes. Selles osas ei sisalda nimetatud säte ühtki viidet artikli 135 lõike 1 punktides a–g loetletud tehingutele. Seevastu näeb see ette ühe erandi, milleks on seifide üürimine.
- 50 Deutsche Bank, Finanzamt, Madalmaade ja Ühendkuningriigi valitsus ning komisjon on arvamusel, et direktiivi 2006/112 artikli 56 lõike 1 punkti e kohaldamisala ei saa piirduda selle direktiivi artikli 135 lõike 1 punktides a–g sätestatuga.
- 51 Saksamaa valitsus, viidates 22. oktoobri 2009. aasta otsusele kohtuasjas C-242/08: Swiss Re Germany Holding, EKL 2009, lk I-10099), eriti selle otsuse punktidele 31 ja 32, väidab vastupidist. Tema sõnul on Euroopa Kohus nimetatud otsuses leidnud, et ühise käibemaksusüsteemi nõuetekohaseks toimimiseks ja ühetaoliseks tõlgendamiseks on vaja, et kuuenda direktiivi 77/388 sätetes, mis vastavad direktiivi 2006/112 artikli 56 lõike 1 punktile e ja artikli 135 lõike 1 punktile a, sisalduvaid mõisteid

„kindlustustehing” ja „edasikindlustus” ei määratletaks erinevalt sõltuvalt sellest, kas need sisalduvad ühes või teises nimetatud sätetest. Seda põhjendust tuleks tema arvates kohaldada analoogia alusel „finantstehingutele”.

- 52 Nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 69, on kohtuotsuse Swiss Re Germany Holding põhjendus seotud asjaoluga, et direktiivi 2006/112 artikli 56 lõike 1 punkt e ja artikli 135 lõike 1 punkt a on kindlustust puudutava sõnastuse osas sisuliselt identsed: „kindlustustehingud, sealhulgas edasikindlustamine” ning „kindlustus- ja edasikindlustustehingud”.
- 53 Seevastu puudub sarnane seos selle direktiivi artikli 56 lõike 1 punktis e mainitud „panga- ja finantstehingute” ja mis tahes toimingu vahel, mis on loetletud selle direktiivi artikli 135 lõike 1 punktides b–g. Ükski viimati nimetatud sätetest ei kasuta mõisteid „pangandus” või „finants”. Seal loetletud tehingud on olemuselt finantstehingud ja mitmeid nende hulgast pakuvad pangad, kuid mitte ainult. Lisaks ei ole see kaugeltki ammendav loetelu toimingutest, mida võivad pakkuda pangad või mida võib käsitada „finantstehingutena”.
- 54 Kuna põhikohtuasjas vaidlusalune Deutsche Banki osutatav portfelli haldamise teenus on olemuselt finantsteenuse ja kuna direktiivi 2006/112 artikli 56 lõike 1 punkti e ei saa tõlgendada täht-tähelt (vt selle kohta 26. septembri 1996. aasta otsus kohtuasjas C-327/94: Dudda, EKL 1996, lk I-4595, punkt 21, ja eespool viidatud kohtuotsus Levob Verzekering ja OV Bank, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika), tuleb asuda seisukohale, et selline tegevus kuulub finantstehinguna direktiivi 2006/112 artikli 56 lõike 1 punkti e kohaldamisalasse.
- 55 Eelnevat arvesse võttes tuleb kolmandale küsimusele vastata, et direktiivi 2006/112 artikli 56 lõike 1 punkti e tuleb tõlgendada nii, et seda ei kohaldata mitte üksnes selle direktiivi artikli 135 lõike 1 punktides a–g loetletud teenustele, vaid ka portfelli haldamise teenustele.

Kohtukulud

- 56 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamiseiga seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

- 1. Selline väärtpaberite valitsemise teenus, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mille korral maksukohustuslane otsustab tasu eest omal äranägemisel väärtpaberite ostu ja müügi üle ja viib need otsused täide väärtpaberite ostmise ja müümise teel, koosneb kahest osast, mis on omavahel sedavõrd tihedalt seotud, et moodustavad objektiivselt ühe majandustehingu.**
- 2. Nõukogu 28. novembri 2006. aasta direktiivi 2006/112/EÜ, mis käsitleb ühist käibemaksusüsteemi, artikli 135 lõike 1 punkte f või g tuleb tõlgendada nii, et selline väärtpaberite valitsemine nagu on kõne all põhikohtuasjas, ei ole selle sätte kohaselt käibemaksust vabastatud.**
- 3. Direktiivi 2006/112 artikli 56 lõike 1 punkti e tuleb tõlgendada nii, et seda ei kohaldata mitte üksnes selle direktiivi artikli 135 lõike 1 punktides a–g loetletud teenustele, vaid ka väärtpaberite valitsemise teenustele.**

Allkirjad